

Fridericus:
De nova
centuria
conclusionum
cum theoricarum
tum tum
practicarum.

37
18 DE MORA

CENTVRIA CONCLV-
SIONVM CVM THEORI-
CARVM TVM PRACTICA-
RVM, COLLECTA AC
METHODICE DIGESTA

Per

IOHANNEM FRIDERICVM
LIGNICENSEM

I. V. D.

LYGNICII TYPIS SARTORIANIS.

Anno MDCCCIII.

19
O. 19.
20. num. 20.

KÖNIGLICH
UNIVERS.
ZVHALLE

P. A. 2.

He

446

ET ANTIQVI GENERIS SPLENDORE, ET
EXCELLENTI IVRIS SCIENTIA
VERE

NOBILISSIMO VIRO

DN. IONAE á SCHINDEL IN
SASTERHAVSEN ET RABEN,

DOCTORVM MOECENATI
SINGVLARI, ET LVMINI
TOTIVS PATRIAE FVL-
GENTISSIMO,

DOMINO AC PATRONO
SVO OFFICIOSE SEM-
PER COLENDO,

LABOREM ET GYMNAEMA HOC SVVM
QVALECVNQVE

STVDII AC OBSERVANTIAE SVAE
DECLARANDAE GRATIA

OFFERT AC CONSECRAT
IOHANNES FRIDERICVS
I. V. D.

DEMORA.

METHODICÆ CONCLVSIONES.

1. MORA est placiti a frustratio b.
 - a. Cadit enim mora propriè duntaxat in pollicitationes. l. 1. de pollicitat. in pr. & conventiones, quas generali voce (placiti) simul complector, non etiam in delicta. Nec obstat. l. ult. C. de condict. ob turp. caus. l. pen. de vi & vi arm. l. in re. 8. §. 1. & l. ult. de condict. furt. Impropriè enim saltem in his textibus mora in delictis committi dicitur, prout patet ex eo, quod in d. l. 8. §. 1. & d. l. ult. fur non simpliciter moram facere, sed moram facere videri dicitur. Verbum quippe videri fictionem significat. l. 1. §. finali. ad Turpill. Bartol. in l. si duo. 38. n. 1. de acq. hered. & in l. 3. §. idem scribit. de pecul. fictio autem impropriè dicitur. Iacob Menoch. de præsumt. lib. 1. quest. 8. n. 26. per l. lege Cornelia. & ibi Bald. de testam. l. Gallus. §. videndum. de liber. & posth. Ias. in l. si is qui pro emtore. n. 170. de usu cap. Et facit, quod debitor ex delicto plus est quam frustrator. d. l. penult. de vi & vi arm.
 - b. text. in l. hominem. 37. mand. l. 3. §. fin. de usur. l. 5. §. cessatum ut in possess. legat. id autem est frustrari aliquem, cum in eo, quod à te expectet, quodq; illi, cum opus est, præstare debeas, illum fallis ac destituis, facisq; ut frustra sit quod expectat, ut explicat Donellus.
2. Hæc, nisi probetur, in dubio nunquam præsumitur.

Mascard. in tract. de probat. vol. 2. conclus. 1070. n. 3. arg. l. in bello. §. captæ. de capt. & postl. revers. & l. quæcumq; de Public. cum ibi notat. quod scilicet facta non præsumantur. In specie autem quod allegans moram probare eam debeat, voluit Purpurat. in l. vinum. n. 7. si cert. petat.
3. Species eius duæ sunt: est enim vel debitoris vel creditoris.

4. MORA DEBITORIS est, quæ fit à debitore debiti, cuius dies cum effectu jam venit, solutionem differendo.

5. Vbi ergo nulla petitio est, ibi quoque nec moram ullam fieri potest intelligi.

l. si pupillus. 127. de verb. obligat. l. nulla. 89. de reg. jur.

6. Et qui exceptione aliqua tueri se potest, in mora esse dici nequit.

c. non est. 68. de reg. jur. in 6. l. lecta 40. si cert. pet. l. sciendum. 21. de usur. l. si fidei commissum. 50. de iudic. l. cum res. 47. de legat. 1. & l. non solum. 8. §. illud. de liberat. leg.

7. Mora debitoris duplex est, regularis & irregularis.

Ias. in l. quod te. n. 33. si cert. pet. Molin. in tract. de usur. quest. 40. & Dd. passim. Bartol. in l. mora. 32. de usur. moram aliam facit communem, aliam specialem, eodem sensu.

De mora debitoris regulari. 8. Mora debitoris regularis, aliàs mora ex persona dicta, a est, quæ facta interpellatione, & post hanc modico ad solutionem parandam elapso tempore committitur.

a. d. l. mora. 32. de usur.

9. Regulariter enim in mora debitor non constituitur, nisi interpellatus solvere distulerit.

d. l. si mora. l. si penum. 24. ibi, si interpellatus fundum non dederit. quan. dies legat. ced. l. fidejussor obligari. 17. §. fin. ibi, cum interpellatus non soluisset. de fidejuss. l. si, ex legati causa. 23. ibi si interpellatus non dedisti, & ibi Ias. notat n. 5. de V. O. Bartol. communiter approbatus in l. ita stipulatus. n. 53. eod. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 1070. n. 8. Baptista à Villalob. inter communes opiniones in litera l. n. 90.

10. Neq;

10. Neq; tamen statim, atq; interpellatio facta est, tanquam morosus tenetur, sed post eam modicum adhuc tempus, quo dare facere ve quod debet possit, datur, & arbitrio iudicis moderandum, b qui quidem, ut confestim etiam quid fiat, cum confestim fieri potest, rectè arbitrabitur. c

^ta. l. 5 §. fin. ibi. cum interpellatus cum aliquo spacio quo conferre potuit, non fecit. de collat. bonor. quem textum ad hoc allegat Cuman. in l. quoties in diem. de verb. obligat. & ad idem notat Alex. post Iacob. de Aret. in l. 1. §. item si ita. ad l. Falcid. Bartol. in l. si penum 24. versic. præterea posito. quan. di. legat. ced.

b. Ias. in d. l. si ex legati causa. 23. n. 5. & 6. de verb. oblig. vbi dicit, intellige istam regulam, quod interpellatio constituit in mora debitorem non ad vnguem, & sic non statim, sed cum moderato temporis spacio, arbitrio iudicis moderando. Tiraq. de retr. consang. §. 1. gl. 15. n. 23. & in l. si unquam. in verbo, omnia vel partem. n. 31. C. de revoc. donat. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. casu 36. Soare 2. in commun. opinionib. in litera M. n. 216.

c. Menoch. d. casu. 36. per l. rogo. quan. di. leg. ced. iuncta l. conditio. de condit. & demonstrat.

11. Est autem interpellatio admonitio debitoris verbis instantiam & incitationem ad solvendum continentibus facta.

Bartol. in l. non solum. 8. §. morte eius. n. 3. & ibidem etiam Ias. n. 41. de no. oper. nunc. Ias. in d. l. si ex legati causa. n. 7. & 16. de verb. obligat.

12. Admonitio namq; facta verbis generalibus, puta, indigeo vel indigerem mea pecunia, aut similibus, ad constituendum quem in mora non sufficiunt, nisi qualitas personæ, cui à creditore reverentia exhibenda est, modestam & generalem ad solvendum admonitionem

nitioem exigat, ut si quis principi, patri, focero suo, similive personæ se sua pecunia indigere dicat, hoc enim in casu admonitio eiusmodi simplex pro interpellatione meritò habetur.

latè clariss. Menoch. de arbit. jud. lib. 2. casu. 461. per quinque fundamenta, licet las. in l. vinum. n. 15. si cert. pet. & l. si quis mihi bona. §. sed quid si. n. 9. de acq. hered. verioem & magis communem esse dicat, quod per eiusmodi verba saltem enunciativa & generalia in mora quis non constituatur. Satis enim huius rationibus respondet Menoch d. casu. 461. n. 13 & seqq. & ipse las. ind. l. si ex legati causa. n. 16. de V. O. ait, in puncto juris semper se putasse contrarium: Sequitur Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 1070. n. 26.

13. Sufficit verò ad hoc ut quis in mora constituatur unica saltem interpellatio, a sive judicialis ea sit, sive extrajudicialis b.

- a. l. Titia 89. §. usuras. ibi. sufficit semel intervenisse. de legat. 2. facit l. mora 32. de usur. l. fideiussor. 17. §. finali. de fideiuss. & l. si ex legati causa. 23. de V. O. ponderando, quod in his omnibus textibus dictio (interpellatus) absolutè ponitur. Facit etiam, quod semel certior factus, certiorari amplius non debeat. c. cum qui 13. de reg. jur. in. 6. Et ita tenet Bartol. in l. qui Romæ §. Scia. ubi etiam las. n. 26. de V. O. las. in l. quod te. n. 10. si cert. petat. ac crebriorem & verioem hanc esse sententiam post Felin. in c. ex rescripto n. 8. de consuet. Tirag. de retract. consang. §. 9. gl. 3. n. 23. & alios, tradunt Menoch. de arbit. jud. lib. 2. casu 220. n. 25. 26. & seqq. Mascard. d. conclus. 1070. n. 11. vol. 2. & Soarez. inter communes opiniones. sub litera l. n. 162. & sub litera M. n. 214.
- b. text. in l. 3. ibi, tametsi non facile evenire possit, ut mora non præcedente ad judicem perveniatur, & si, anteq̄ ad judicem perveniretur, heres in mora fuerit. de usur. text. in l. mora 32. eod. Dum enim ibi dicitur, apud judicem examinandum esse, an quis opportuno

eum loco interpellatus non solverit, ex eo satis liquidò consequitur
interpellationem ante, quàm ad iudicem iretur, factam esse. Facit
ratio, quod veritas operetur potentius quàm fictio. l. filio. 23. de
liber. & posth. At ficta interpellatio, quæ fit per lapsum diei, iu-
dicium non requirit. l. magnam. 13. C. de contrah. & committ. stip.
Ergo multò minus expressa & vera. Atq; ita tenet. gl. in d. l. fi-
deiusor. 17. §. finali. in verbo, reus, de fideius. gl. l. qui Romæ.
22. §. coheredes in verbo, testatò, & ibi Bartol. Ias. & Dd. de
V. O. Bartol. in l. non solum. 8. §. morte eius. n. 56. de no. oper.
nunciat. Ias. in l. quod te. n. 21. & l. vinum. n. 15. si cert. pet. & d.
l. si ex legati causa. n. 15. de V. O. Menoch. d. casu. 220. n. 26. Mas-
card. d. conclus. 1070. n. 14. & communem ex Tiraq. renunciat
Soarez in comm. opin. sub litera I. n. 162. & sub litera M. n. 212.

14. Et quidem non solum ipsiusmet creditoris, sed
& ejusdem tam procuratoris, a si de mandato ejus de-
bitori constiterit, aut ipsi in dubium illud vocanti fi-
des de eo facta sit b, quàm negotiorum gestoris sine
mandato c, si interpellet, quod solutio fiat non ipsi,
sed domino cuius negotia gerit, & dein, si debitor &
& creditor ejusdem fori sint, ita quod debitor domum
creditoris accedere teneatur d.

a. l. si quis. 24. §. mora. de usur.

b. ita limito d. §. mora. per l. si quis inficiatus 13. & practicam quam
ibi tradit Bartol. depos. Corset. in singularibus suis, in voce, Pro-
curator, in singul. incip. si aliquis protestatur.

c. d. l. si quis. 24. §. mora.

d. Ita declarat d. §. mora Bartol. in l. si servum. 91. §. nunc
videamus. de verb. oblig. cum quo alij tenent, excepto Cui-
mano, asserente Iasone eodem §. n. 5. ubi doctrinam Bartoli sa-
tis ait æquam esse & rationabilem.

15. Per

15. Per minorem tamen mora aliter fieri non videatur, quam si vel is tutore autore, vel solus tutor interpellatur.

l. sed et si 24. de verb. oblig. l. 5. §. cessatum. ut in possess. legator.

16. Planè interpellasse simpliciter nunquam satis est, sed ut congruo & opportuno quoque cum loco, & cum tempore *b* interpellatio facta sit, simul requiritur.

a. l. mora. 32. de usur.

b. l. cum filiusfamiliâs. 49 §. finali. de V. O.

17. Congruus autem & oportunus locus quidem is, in quo debitor potest conveniri; *a* congruum verò & oportunum tempus illud habetur, quando dies solutionis iam venit, *b* & actus tum, quando interpellatio fit, secundum bonos mores civitatis potest expediri: unde si interpellatio fiat die festivo ad opus fabrile faciendum, item si fiat eo tempore, quo quis uxorem ducit, vel mortuum sequitur, vel dormit aut comedit, ea tanquam incongruo tempore facta rectè spernitur. *c*

a. gl. in d. l. mora 32. de usuris.

b. d. l. cum filiusfamiliâs. 49. §. finali. de V. O.

c. Ista est doctrina Bartoli in l. non solum 8. §. morte eius n. 58.

59. ubi etiam las. n. 42. versic. querit Bartolus. de novi oper. nunciat.

18. Vim & effectum interpellationis habet primò in casu, quo interpellari quis non potest, puta propter absentiam, aut interpellari se non patitur, protestatio de hoc interposita.

text. in l. 2. de nautico fenore.

19. Deinde diei, in quam obligatio contracta est, præte-

præteritio : quia enim id, quod definito temporis spacio dari fierive placuit, in memoria ipsemet debet servare, nec ab alijs sibi manifestari debet poscere, & ea propter dies pro homine justè interpellat. b

- a. Ut dicitur in l. magnam. 12. C. de contrah. & committ. stipulat.
b. text. in c. 4. ex. de locato. gl. verbi. contemserint. in c. cupientes. 16. §. si verò. de elect. in 6. gl. verbi, committitur. in l. pecunia. 9. §. 10. de usur. Ias. in l. si ex legati causa. n. 12. de V. O. & in l. si mora. n. 20. sol. matrim. Bursat. consil. 84. n. 1. & 2. vol. 2. Menoch. de arbitr. jud. lib. 2. casu. 220. n. 43. Anton. Gabriel. Roman. lib. 3. comm. conclus. tit. de solut. & liberat. conclus. 9. n. 1. Mascard. in tract. de probat. vol. 2. conclus. 1070. n. 19.

20. Adeò, ut non detur aut expectetur tempus etiam modicum, sed statim atq; præterijt, sine alio spacio in mora constituat a, debitorem etiam ignorantem b.

- a. gl. in l. etsi post tres. 8 in verbo, exceptione, ibi, statim committitur in diem, quando dies venit. si quis cautionib. Ias. in d. l. si ex legati causa. n. 12. de V. O. Mynsing. centur. 3. obs. 95. Ioh. Oestene in tract. de mora cap. 2. n. 38. Et hanc communem esse testatur Matth. Coler. in tract. de process. execut. par. 1. cap. 10. n. 27. ex Bolog. consil. 16. n. 2. Non obstat, quod post diem elapsum modicum adhuc tempus expectandum esse tradunt Anton. Gabriel. d. conclus. 9. n. 30. & Mascard. d. conclus. 1070. n. 24. allegata namq; ipsorum traditionem hanc non probant. Gl. enim in d. l. etsi post tres. totum contrarium habet. gl. autem verbi restitui, in l. AEmilius. de minorib. de verè & expressè, non de fictè & lapsu diei interpellato loquitur. At diversa est interpellationis utriusq; ratio. Nam ubi dies certa est, debitor se ad solutionem preparare potest, secus quando per interpellationem expressam in mora constitui debet, cum divinare non possit, quando debitor ipsum interpellaturus sit, ut ait Iason citato loco. Sanè verum est, quod celeri satisfactione purgari mora hæc possit, ut infra dicitur, sed aliud est quærere quando mora incurratur, & quando mora incurrsa purgari possit.

- b. Ias. in d. l. si ex legati causa. n. 12. de V. O. per l. cum diem. 77. eod.

B

21. Idq;

21. Idēq; siue solutioni siue petitioni, putā, ne intra pascha petatur, adjecta reperiatur.

las. in l. vinum n. 10. si cert. petat. & in l. cum stipulatus. n. 15. vers. sic. sextò. & in d. l. si ex legati causa. n. 14. vers. septimò. de V. O. Anton. Gabriel. d. conclus. 9. n. 11.

22. Nec nō, siue in totū invariabilis sit, siue appositū habeat tēpus variabile, in voluntatē ac nutū creditoris collatū, veluti si dictū sit, quod debitor solvet in pascha te, & ab inde in antea ad omnē creditoris requisitionē.

Bartol. in l. cum stipulatus sim. n. 10. & ibidem etiam las n. 15. latē, ubi vide, de V. O. las in d. l. si ex legati causa n. 12. vers. sic. secundò notabiliter amplia. cod. Idem in l. vinum n. 9. si cert. petat & in l. si insulam. n. 18. in fine de V. O. per rationem, quod inductum in favorem creditoris, in odium eius retorqueri non debeat. Item per l. si quis promiserit. 235. cod. Felin. in c. licet. Heli. n. 5. vers. sic. secundò amplia. de Simon. Castrens. consil. 168. Anton. Gabriel. d. conclus. 9. n. 3. per plures.

23. Sanè verū est, si vi placiti aut conventionis solutio certa aliqua die certo in loco fieri debeat, putā Calendis Augusti Spiræ, eo autē die creditor in loco solutioni destinato vel seipsū vel aliū pro se presentem, & ad solutionē recipiendam paratū fuisse non docuerit, lapsus diei etiā tum, cum creditor, quò minus adesse ea potuerit, tempestate, valetudine aut alia ratione impeditus fuit, in morā debitorem non constituit.

text. & ibi Bart. in l. item illa. de const. pec. l. arbiter 45. de recept. arb. Signor. cons. 141. Affl. decis. 316. n. 12. Tiraq. de retr. lignag. §. 9. gl. 3. n. 17. & alij relati à Masc. vol. 2. concl. 1070. n. 23. & Ant. Gab. d. concl. 9. n. 19. quorum uterq; testatur hanc esse communem: adde Tiber. Dec. inter consilia lac. Menac. vol. 2. consil. 132 n. 5

24. Verum enim verò ad hoc ut dies, secundum dicta, interpellet ac in mora constituat, requiritur primò quidem, ut debitor ejusdem cum creditore fori sit, diversum namq; forum si fortiatur, & de solutione pro re aliqua

aliqua aut respectu rei alienius creditoris, quam ipse possidet, non agatur (aliis enim secus est a.) in moraliter debitor non constituitur, quam si creditor ipsum ea die, in quam obligatio contracta est, ibi, ubi solutio fieri debet, accesserit b.

a. Ita tenet Bald. in l. acceptam. quest. 12. de usur. & alij Dd. quos refert & sequitur Alex. consil. 92. vol. 1. notante Mynsing. centur. 3. observ. 95. ut ut Bart. in l. item illa. n. 9. de const. pec. aliud sentiat, cuius tamen opinio non est rationabilis. Exemplum est in canone ab emphyteuta solvendo, item, in pensione coloni.

b. Bartol. in d. l. item illa. n. 9. & 11. ubi notare jubet gl. ibidem dicentem, quod consuetudo ita observat. Ias. in l. si ex legati causa. n. 14. versic. quinto limita. de V. O. Felin. in c. licet Heli. n. 3. versic. secundo de sim. Mynsing. d. obser. 95. Ant. Gabr. Rom. d. conclus. 9. de solut. n. 18.

25. Secundò ut dies solutionis saltem, non etiam obligationis multiplicandæ gratiâ apposita reperiatur.

Bartol. in l. 1. §. 1. n. 2. de penul. leg. Ias. d. l. si ex legati causa. n. 14. versic. quinto limita, per rationem, ne, cum quilibet annus in obligatione annua inducat obligationem, idem tempus simul obliget & in mora constituat. Sequuntur Socin. in tract. regg. reg. 90. fall. 1. & Ant. Gabriel. d. conclus. 9. n. 17.

26. Et deniq; ut certa sit sive expressè a, sive tacitè b.

a. l. magnam. 12. C. de contrab. & comm. stipul.

b. Ista est vera & communis opinio attestante Ias. in l. quoties in diem. n. 5. de verb. oblig. ubi allegat. l. 2. in fine. C. de ju. emphyt. l. unicam §. exactio. C. de rei uxor. act. & ampliat tribus modis. Idem Ias. in l. si ita stipulatus essem. n. 7. & in l. si insulam. n. 3. de V. O. Sciendum hic, quod Doctores requirant quartò, ne dies sit nimis angusta ad solutionem parandam, ut patet ex adductis per Anton. Gabriel. d. conclus. 9. de solut. n. 23. Verum quia hoc in illam questionem incidit, an difficultas à mora excuset, infra in suo loco notandum reservo.

27. Ne enim, quod absurdum esset, eodem quem simul tēpore & obligari incipere, & in mora constitui contingat a, diei in certæ adventus citra interpellationem expressam morosum quem non reddit b.

a. Bartol. in l. 1. §. 1. n. 2. de pe. leg. fac. l. quod dicimus. 105. de solut. l. promissor. 21. §. 1. de constit. pec. & §. fin. Instit. de inutilib. stipulat.

b. d. l. magnam. 12. ibi, certo tempore, arguendo à contrario sensu.
C. de contrab. & commit. stipul. Ias. in d. l. quoties in diem. n. 2.
circa medium. de V. O. Bartol. in l. ita stipulatus. n. 4. 4. de V. O. Crav.
consil. 89. n. 5. & alij plures relati ab Anton. Gabriel. d. conclus.
9. de solut. n. 32. quibus adde Tiber. Decian. inter consilia Menochij.
vol. 2. consil. 132. n. 10.

28. Quod ipsum eadem ex ratione similiter dicen-
dum est de conditione purificata, ut quæ & ipsa
propter dubium sui eventum diei incertæ instar est,
nec, uti & dies incerta, prævideri certò potest, ita ut
debitor se ante eventum illius ad solutionem possit
præparare.

Hanc communem esse testatur Bartol. in d. l. ita stipulatus. 115. n. 51.
& latissimè Ias. in l. quoties in diem n. 2. de ver. obligat. addens,
hanc opinionem iudicando & consulendo tenendam esse. Et quod so-
lus eventus conditionis absq; interpellatione in mora non constituat,
tradit etiam Tiber. Decian. consil. 102. n. 23. vol. 3. ubi allegat Dec.
consil. 2. incip. & pro tenui. col. 3. vol. 1

29. Quia etiam, ubicunq; nulla diversitatis ratio
obstat, ita est in loco, prout est in tempore, & eapro-
pter licet obligatio aliqua ad diem quidem certum
contracta fuerit, si tamen locus ei incertus adiectus
sit, utputà quia dictum, quod Calendis proximis Sep-
tembris solvi debeat in loco per creditorem aut alium
declarando, post lapsum diei in mora quis constitu-
tus dici non potest ante, quàm de loco fuerit certifi-
catus b.

a. latissime Ias. in l. vinum n. 2. & 6. si cert. petat.

b. Tiber. Decian. inter consilia Menoch. vol. 2. consil. 132. n. 10. per
Paris. consil. 5. n. 47. vol. 4. in quo consuluit, quod si quis promisit
constituere aliquem procuratorem sub certa die, & in loco declaran-
do per

do per judicem, dato quod dies sit certa, quia tamen locus sit incertus, utpote ab arbitrio & declaratione judicis pendens, non dicatur constitutus in mora etiam post lapsum diei, nisi certificetur de loco: Quin imò, si promississet constituere in Camera Apostolica ubi opus fuisset, quod propter illam adiectionem (ubi opus fuisset) quæ faciat locum incertum, ante notificationem in mora non constituatur. Accedit decisio Castrensis consil. 100. quod nempe is, qui promisit presentare quem intra octo dies ad libitum curiæ, in mora fuisse dici non possit, donec curia arbitrata, deq; eo monitus fuerit, & ut presentet, interpellatus. Sequitur Dec. consil. 145. ubi in simili casu consultuit.

30. MORA IRREGVLARIS est, quæ citra interpellationem, aut quod vim ejus habeat, ipso jure committitur; mora aliàs ex re b, &, quæ re ipsa fit c, dicta.

a. Menoch. de arbitr. judic. lib. 2. casu 220. n. 6.

b. l. cum verò. 27. §. apparet. de fideic. libertat. l. sed etsi 32. de usur. l. Titia. 87. §. 1. de legat. 2. l. 3. §. idem dicendum. de adim. legat.

c. l. in minorum. 3. C. in quib. caus. restit. non est necess.

31. Generaliter in hac constituitur, qui ad faciendum & curandum quid obligatus est, si non faciat aut curet id quamprimum potest.

Felin. in. c. ex rescripto. n. 18. versic. item nota perpetuò. de jurejur. Ias. in l. quod te. n. 23. si cert. pet. Anton. Gabr. Rom. lib. 3. tit. de pact. & convent. conclus. 2. n. 22. Menoch. de arbitr. jud. lib. 2. casu. 220. n. 20. ubi ex Crav. consil. 64. n. 1. & consil. 192. n. 17. & consil. 246. n. 1. communem hanc conclusionem esse dicit. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 1070. n. 10.

32. Deinde qui justo tempore id, quod ex obligatione bonæ fidei debet, non solvit pupillo vel minori,

B 3

aut,

a, aut, ad huius exemplum, Ecclesiæ, vel Reipublicæ c.

- a. d.l. in minorum. 3. C. in quib. caus. restit. non est necess.
b. Menoch. d. casu 220. n. 18 19. per Alex. in l. quod te. n. 8. si cert. pet. & Purpurat. ibi. n. 95. late Didac. Coaverr. lib. 3. variar. resol. cap. 17. n. 4. qui hanc communem esse dicit, & Bayer. in tract. de mora parte 2. n. 15. Fungitur enim Ecclesia jure minoris, ut dicitur in c. 3. de restit. in integr.
c. Vti enim jure minorum & Respublica solet, ut dicitur in l. 4. C. ex quib. caus. maior. NOTANDVM quod Menoch. d. casu. 220. quatuordecim casus recenset. in quibus mora reipsa committitur, quos, cum speciales sint, egoq; generales tantum theoricas de mora in ordinem redigere mihi proposuerim, sponte prætereo.

33. Quod tamen, quantum ad personam pupilli & minoris attinet, meritò restringitur, dummodo pupillus aut minor tutorem habeat cui solvi, & cui solvendo plena liberatio possit haberi, cum imputari nihil queat ei, qui solvere etiamsi vellet non potest.

text. in l. cum quidam. 17. §. si pupillo. de usur. Molin. in tract. de usur. quest. 40. n. 305. ubi addit & hanc rationem, quod nimirum privilegium minoris non debeat alijs captiosum esse, nec in damnum aliorum, lucrum verò minorum annis accipi.

34. Secundò, ut procedat tamdiu duntaxat, quam diu durat minor ætas, non ulterius: Sive enim minor major effectus sit, sive hæredem majorem reliquerit, cessat ipso jure mora irregularis pro futuro tempore, ita ut deinceps ad moræ commissionem interpellatio requiratur.

arg. l. in omnibus 68. de regul. jur. Molin. d. tract. de usur. n. 305. Donell. in tract. de mora cap. 6. ubi dicit; Cum in re solum mora est, finita causa, propter quam mora recipitur, desinit mora fieri, ut si minor decesserit: si 25. annum excesserit: Quia revera mora non fuit,

fuit, sed beneficium tantum persone.

35. Quod si verò tutor vel curator minoris congruè semel ut solveretur interpellârit, mora sic semel cæpta sine dubio semper perseverat.

Molin. d. tract. de usur. n. 306. per not. in l. item illa. de constit. pec. l. si ex legati causa. l. si insulam. & l. si servum. v. o. melius fac. l. Titia 89. §. usuras, ibi, sufficit semel intervenisse. de legat. 2.

36. Idem dicendum de mora, in qua paterfamiliâs, ut minor, debitorem interpellando constituit: quippe non solum ad eius hæredes, a si obligatio transitoria sit, sed & ad hæreditatē jacentem & pupillos tutore carentes effectus illius perpetuò transmittitur. b

a. l. cum patrifamiliâs. 27. de usur.
b. Molin. d. tract. de usur. n. 306.

37. Cæterum effectus moræ tam regularis quàm irregularis multiplex est, ac primò quidem, quod post eam periculum interitus speciei debitæ etiam per casum fortuitum ad debitorem spectat a, non attento, dederit, an verò dolofecerit, quo minus dare potuerit: sufficit enim si debere se sciverit, vel justa ex causa scire debuerit b: cum, mora interveniente, obligatio nihilominus semper continuetur, ut scilicet tam ipse morosus, quàm eius hæredes post interitum teneantur c, & in æstimationem succedat obligatio d.

De effectibus
moræ.

a. l. si cert. petat. l. nemo. 82. de v. o. l. Africanus. 40. §. in usurarum. de legat. 1. l. si plures. 14. §. 1. de pos.
b. d. l. si cert. pet.
c. l. si quis solutionis. §. 1. de usur. l. si servum. 91. de v. o. l. as. in l. si ex legati causa. n. 4. eod.
d. l. si finali. de bonor. collat. d. l. Africanus. §. in usurarum.

NOTANDVM ad hanc conclusionē, quod, ut debitor speciei de interitu teneatur, gl. in d. l. si cert. pet. Fulg. Alex. & alij in l. vinū. si certum pet. requirāt interpellationē, & sic moram regularem intervenisse.

Verum

verum quod hic effectus etiam morae irregularis sit, tenet Bartol. & Ias. n. 25. in d. l. 5. Et satis probatur per l. curabit. C. de act. em. l. naturalis. §. at cum do. versic. quod si tale. de prescrip. verb. l. dedi tibi pecuniam. 3. §. quod si ita. vers. sed si Stichus. §. sed si. vers. siquidem moram. de condict. cau. da. l. subtracto. C. de furt. l. 1. §. rectissime & l. merito. de vi & vi arm. quos textus allegat Iob. Oest. in tract. de mora cap. 3. n. 11. ubi & ad quaedam contraria respondet. Ratio autem quare species perempta post moram pereat periculo debitoris, est, ut notat Ias. in l. si ex legati causa. n. 4. & in l. nemorem suam. n. 3. ex illis textibus, & in l. si servo §. fin. de V. O. quod odio morosi fingatur vivere. Quod etiam conclusio haec non solum in contractibus nominatis, sed etiam in innominatis vera sit, pulchre probat Ias. in d. l. si ex legati causa. n. 2. ubi omnino vide.

38. Vtiq; nisi certum sit a, rem apud creditorem eodem modo fuisse interituram, etiamsi data aut restituta fuisset a debitore b, id quod, nisi morte naturali res perempta sit, nunquam praesumitur c.

- a. Hanc restrictionem ponunt Fulg. Alex. & Ias. n. 28. in d. l. quod te. 5. si cert. petat.
- b. hanc distinctionem Martini una cum Ias. in l. quod te. n. 28 circa finem, & in l. nemorem suam. n. 5. de V. O. teneo, licet, ut utroque testatur Iason, communis opinio sit in contrarium. Probatur enim primo aperte per l. si plures. 14. §. 1. depos. ibi, aequum est naturalem interitum ad actorem pertinere, utiq; cum interitura esset ea res, etsi restituta esset actori: qui sane textus tanto fortius pro opinione Martini stringit, quod l. si in A. sta. 12. §. fin. eod. in hac ipsa questione de periculo interitus equiparat, an quid debeatur ex deposito, an vero ex testamento vel stipulatione; Item quod in contractu depositi gravior & improbior est mora tanquam in contractu optime fidei & singulariter privilegiato. l. fin. C. depos. fac. l. 1. §. in depositi. & §. si rem. eod. Secundo accedit text. l. si is qui. 56. de jur. dot. ubi dicitur, quanquam maritus moram fecerit in non exigendo, si tamen apud maritum moriturus Stichus fuerat, quod tunc actione dotis non teneatur. Tercio facit l. de eo 12. §. si post iudicium. ad exhib. arguendo a contrario sensu in illis verbis:

In contractu depositi
gravior est improbior
est mora.

verbis: si apparebit eo casu mortuum esse, qui non incidisset, si exhibitus fuisset. Plura vide apud Ias. citatis in locis. Ioh. Oestren. in tract. de mora cap. 3. n. 3. 4. 5. ubi respondet ad quedam contraria, præsertim autem Menoch. in tract. de præsumt. lib. 3. præsumt. 138. n. 5. & seqq.

b. Menoch. d. præsumt. 138. n. 6. 7. & seqq. per latissimè ibi allegata.

39. Secundò succedit in obligatione faciendi post moram obligatio ad interesse creditoris factum esse a, & ita quidem, ut hoc solùm in obligatione & petitione esse incipiat b, creditor autem ad factum, sive præstare illud adhuc possit, sive non possit c, precisè cogi nequeat, sed, si id præstare nolit, solutione interesse in totum liberetur d: sequentibus solummodò casibus hinc exceptis e.

a. l. si penam. 68. l. stipulationes non dividuntur. 72. §. Celsus, ibi si factum non fuerit, pœnam dari oportere. l. quoties quis aliquem sisti. 81. ibi, id quanti interest sisti contineri. l. si quis stipulatus sit. 112. §. 1. ibi, semper in satisfactionis stipulationem venire id, quod interest stipulantis. de verb. obligat. l. si quis ab alio. 13. §. 1. ibi, quia non fecit quod promisit, in pecunia numerata condemnabitur, sicut evenit in omnibus faciendi obligationibus. de re judic.

b. d. l. si quis ab alio. §. 1. ponderando verbum, condemnabitur: si enim factum in obligatione esset, utiq; in id condemnandus foret. l. si fundum. 114. de V. O. ponderando illa verba, consecuturum me quanti mea interfuit moram factam non esse. d. l. si quis stipulatus sit, 112. §. 1. ponderando verbum (semper) l. si insulam 84. eod. ubi expressè Ictus Paulus ait, post litem contestatam, & sic postquam purgari mora amplius non potest, facti præstatione debitorem amplius non liberari: unde necessariò sequitur, factum post moram in obligatione amplius non esse, cum alioqui debitor præstatione eius etiam post litem contestatam, modò ante rem judicatam, liberandus & absolvendus foret, per §. fin. Instit. de perp. & temporalib. act. l. stipulationes non dividuntur. 72. §. Celsus, ibi, juxta estimationem facti dandam petitionem. de V. O. late Ioh. Oestren. in tract. de eo quod interest. n. 25. 26. 27. 28. 29. ubi respondet ad contraria.

C

c. l. in sit

- c. *l. in stipulationibus. §. 4. §. operarum, ibi, si estimationem operæ libertus malit offerre. de V. O.*
- d. *Quod enim in obligatione nõ est, ad id solvendum compelli nemo potest. dd. LL. quibus accedit l. si traditio rei venditæ procacia venditoris non fiat, quanti interesse compleremtionem fuerit arbitratus præses, tantum in condemnationis taxationem deducere curabit. C. de act. emt. Et hæc est communis opinio Dd. in l. stipulationes non dividuntur. 72. ubi latè Bartol. n. 36. 37 & 40. Ias. n. 6 & 32. de V. O. licet contrarium sentiat Corras. lib. 2. Miscell. cap. 3.*
- e. *Plures recenset limitationes tam Bartolus quàm Ias. in d. l. stipulationes non dividuntur. n. 33. de V. O. Verùm quia illæ planè dubiè minusq; generales sunt, sciens eas prætereo.*

40. Primò si obligatio ad factum medio juramento contracta sit a, & ipsemet jurans, non etiam hæres eius, utpote quem juramentum non ligat b, exigatur, factumq; præcisè implere possit c.

- a. *Communem dicunt Fortunat. Garcia in c. 1. de pact. n. 1. in fine Alex. consil. 36. n. 25. & consil. 91. n. 5. vol. 2. Roland. à Valle consil. 6. n. 32. vol. 1. Ias. consil. 69. n. 10. vol. 1. & consil. 41. n. 3. vol. 3. Coaverr. in relect. c. quamvis pactum. §. 4. n. 6. & est gl. communiter approbata in l. si pecuniam, in verbo, necesse habeas. de condict. cau. data. latiss. Anton. Gabriel. lib. 2. tit. de jure jur. conclus. 8. ubi in finitosis refert, asserens hanc opinionem esse magis communem.*
- b. *Bald. & Corneus in locis relatis per Anton. Gab. d. conclus. 8. n. 3. Francisc. Viv. tom. 2. thes. comm. opin. in litera O mihi fol. 13. col. 4.*
- c. *Anton. Gabriel. d. conclus. 8. n. 4. per Crav. Barbat. & Bald.*

41. Secundò, si obligatio judicialiter facta sit.

Hanc esse communem testatur Ias in. l. si convenerit. n. 18. de jurisdictione omn. judic.

42. Tertiò si artifex ad factum suæ artis obligatus sit, & facultatem præstandi habeat.

l. item si precio. 25. §. cum insulam, ibi, locat enim artifex operam suam, id est, faciendi necessitatem. loc. & cond. Molina. in tract. de eo quod

eo quod interest, n. 186. Et in consuetudinib. Paris. §. 195.

43. Et denique, si restitutio rei alicujus in obligatione versetur: quamdiu quippe res extat, præcisè quis eam restituere tenetur, obligatio, verò ad interesse post moram aliter non succedit, quàm ubi creditor facultatem restituendi habere desierit.

l. qui restituere. 69. de rei vendicat. l. in summa 65. §. si servum. de condict. indeb. l. in re furtiva. 8. Et ibi Bart. de condict. furt. l. si is cui. 39. de mort. cau. donat. Bartol. in l. stipulationes non dividuntur. 72. n. 9. 10. 33. versic. ego dico Dynum dicere verum, Et n. 34. ubi rationem specialitatis reddit. Et n. 38. ubi limitat in hypothecaria, in qua posterior debitor liberatur præstando interesse. de V. O.

44. Attenditur autem in æstimatione ejus interesse, quod obligationi faciendi, prout dictum, succedit, non tempus contractæ obligationis, sed moræ commissæ: verbi gratiâ; si quis mihi Calendis quid facere debuit nec fecit, tantum duntaxat æstimatio facienda est, quàm si interfuit Calendis id factum fuisse a, adeò quidem, ut postea nec augmentum, nec diminutionem recipiat b.

a. *l. si Calendis. 11. de re judic. Et ibi las. gl. in l. 3. in verbo, moræ. de act. tritic. las. in l. vinum n. 18. in fine medijs. si cert. pet. ubi respondet ad l. fundum Cornelianum. de novat. qui obstare videbatur, quod nempe loquatur de æstimatione quæ æquè principaliter est in obligatione ac ipse fundus*

b. *ita contra gl. in d. l. si Calendis. Et in d. l. 3. tenent Bartol. Immo Raph. Cuman. las. Et omnes alij in d. l. si Calendis. Bartol. in l. 3. §. in hac. n. 7. commod. Ad contraria quibus movetur gl. respondet las. in d. l. si calendis, quod loquantur in obligatione dandi.*

45. Quia enim obligatio ad totale interesse semel commissæ, committi amplius non potest, idcirco an vel interesse post ejus commissionem desierit, an verò vel minoris vel pluris interesse coeperit, ulterius in considerationem non venit. C 2

text. in l. ubi. 18. de edendo. & in l. cum querebatur. 13. judic.
solvi. Ceterum quomodo hic formetur libellus, & an ad factum vel
interesse agatur, vide Bartol. in l. stipulationes non dividuntur. n. 5.
de V. O. ubi tradit tres agendi modos in hoc articulo.

46. Tertiò accedit generaliter post moram obliga-
tioni dandi in speciebus tam functionem non recipi-
entibus, ut sunt, domus, equus *a*, quam (pecuniã nu-
meratã exceptã *b*) fungibilibus, quæ nimirum pon-
dere, numero & mensura consistunt, mutuaq; vice fun-
guntur ac tantundem præstant *c*, veluti sunt, vinum,
frumentum, oleum &c. obligatio ad æstimationem
quanti plurimi quid valuit *d*, à tempore nimirum mo-
ræ commissæ *e*.

a. l. 1. & 3. de triticaria actione.

b. In eam enim solummodò cadunt usurae. Deinde ipsa æstimat res ceteras,
non æstimatur, aut saltem non indiget æstimatione, cum sit eius
æstimatio constans & certa. Cuiac. in paratit. ff. de act. tritic.

c. l. 6. si cert. petatur.

d. l. vinum. 22. si cert. pet. l. 3. §. si per venditorem. & l. si sterills. 22.
§. cum per venditorem. de act. emti.

e. d. l. vinum. versic. Sabinus. & ibi Ias. n. 18. ubi dicit hoc procedere
in contractibus tam stricti juris, quam bonæ fidei, & ita omnes tene-
re. l. 3. in fine. de tritic. act. Bartol. in l. 3. §. in hac. n. 7. versic.
sed si mora præcessisset, ubi idem asserit quod Iason modò allegatus.
commod. Varias distinctiones vide apud Bartol. in d. l. vinum. n. 8.
9. 10. 11. Quomodo autem libellus in petitione huius æstimationis
formandus sit, vide Bartol. in l. 3. versic. quero, juxta materiam.
de condict. tritic.

47. In tantum, ut valor non communior, & qui ma-
gis continuus fuit *a*, sed summus, qui nimirum tem-
pore extremæ caritatis extitit, isq; etiam momenta-
neus, attendatur *b*.

a. ut sentit

- a. ut sentit Molin. in tract. de usur. n. 124. & malè.
- b. l. in re furtiva. 8. §. 1. ponderando verba, quo res VNQVAM plurimi valuit. de condict. furt. Raph. Cum. Alex. & alij in l. precia rerum. ad. l. Falcid. & in l. cum res §. fin. de legat. 1. cum quibus transit Ias. in d. l. vinum. n. 13. si cert. petat. Movetur per duo, primò, odio morosi, qui dicitur delinquere, secundò, quod d. l. precia rerum. loquatur, in casu quando debitor est in mora.

48. Alterius tamen hinc interesse ratio nulla habetur a, nisi vel expressè, vel saltem in genere susceptum, ac de eo cogitatum sit, aliæve justæ causæ interveniant b.

- a. text. in l. si sterilis. 22. §. cum per venditorem. de act. emti. Molin. in tract. de eo quod interest n. 94. 95. 96.
- b. Molin. d. tract. n. 97.

49. Exempli gratiâ, si inter duos mercatores obligatio contracta sit de traditione frumenti vel alterius speciei fungibilis certo die & loco facienda, quo tempore & loco prævidebant creditoris interesse, & eum alioqui damna passurum, & tamen debitor per moram etiam citra dolum malum fefellit, ipsa certè æquitas, & communis commerciorum utilitas & fides hoc casu exigat, non solum æstimationem quanti plurimi, si qua sit, sed etiam aliud quodvis interesse efficax præstari oportere.

Angel. consil. 219. incip. arbitror. in fine. & hunc secutus Molin. in d. tract. de eo quod interest. n. 97. ubi dicit, hoc jura apertè velle, dum hoc casu actionem faciant arbitrariam, ut videlicet judici judicaturò detur arbitrium & potestas non solum super principali & æstimatione quanti plurimi, quæ videtur pars rei, sed etiam super adjudicatione & taxatione reliqui interesse extrinseci. l. 3. in fine. l. aut si mutua. & per t. tit. de eo quod cer. loco. Idem Molin. in tract. de usur. n. 514.

50. Cujus autem loci precium in æstimatione quanti plurimi

ti plurimi sequi oporteat, in eo sic distinguendum est, ut, siquidem solutio in alium, quam quo contracta est obligatio, locum collata fuerit, ejus loci æstimatio, quo dare debuit, si verò hoc non factum, ejus quo petiti debitum debet & potest, spectanda sit.

l. vinum. 22. & ibi gl. verbi, ubi esset petendum. si cert. pet. l. 4. in fine. iuncta gl. verbi, peteretur. de act. triticar. l. 3. §. finali de act. emti. Facit pulchra decisio, quam refert Ias. in d. l. vinum. n. 12. Aliquis existens in Marchia Anconitana vendidit quantitatem vini pro certo precio, quam promisit solvere in civitate Ferrariae. Iste venditor volebat rescindere venditionem ex l. 2. C. de rescind. vendit. Fuit dubitatum in æstimatione istius vini, cuius loci æstimatio inspicienda esset, an Marchie Anconitanæ, an Ferrariae? Fuit determinatum, quod secundum æstimationem loci Ferrariae, cum partes ibidem intelligantur contraxisse. l. contraxisse. de oblig. & act. Et per hoc dicit ibidem Iason clarè decidi illam quæstionem, An si is, qui Florentiæ promisit, quod in anno velit solvere centum ducatos Romæ, isq; eosdem creditori offerat Florentiæ, ubi tanti non valent ducati quàm Romæ, an debitor ad æstimationem quanti plus teneatur?

§1. Et quidem si res amplius non extet, æstimatio, quæ fuit ad illud usq; tempus, quo absq; dolo debitoris (hic enim rem pro extante adhuc haberi facit ^a) extare desijt, accipiendo tamen hoc non de puncto temporis præcisè, (nam sic ad exiguum precium reduceretur æstimatio, cum in articulo mortis seu interitus res minimò valeat) sed *ἐν πλάτῃ* & latiori quadam æquitatis adhibita ratione; si autem extet, quæ fuit usq; ad solutionem etiam post sententiam, & infra tempus judicatis concessum, cum ea intercapedo temporis dilationem, non lucrum asferre debeat. **d.**

a. l. qui

- a. *l. qui dolo. 173. & l. parem. 92. de reg. jur. c. pro possessore. 36. ext. cod.*
- b. *Bartol. in l. vinum. n. 13. § cert. pet. & l. 3. § hac actione. n. 14. commod. Ratio est, quod æstimatio rei quæ non est, crescere non potest.*
- c. *l. 3. de tritic. act. & ibi VVesemb. n. 2.*
- d. *text. in l. 3. de usur.*

§2. Atq; hoc adeò verum est, ut æstimatio hæc quãtiplurimi prout aliud interesse moderationi & taxationi dupli non subjaceat, sed tota debeatur, quantumcunq; sit, cum quod non tam accessio quàm pars rei sit *a*, tum etiam quod tum, quando res plurimi valebat, tenebatur debitor omnino dare, ideoq; mora in qua perseveravit, nec ipsi tanquam moroso prodesse, nec moram passo nocere debeat *b*.

- a. *Molin. in tract. de usur. n. 512.*
- b. *Bartol. in l. unica. n. 25. C. de sentent. quæ pro eo quod interest. & communiter veteres, ut testatur Molin. in tract. de eo quod interest n. 101. versic. quintò, licet ipse n. 102. contrariam sententiam putet veriore. Sed certè rationibus, quas ipsemet pro sententia veterum affert, non satisfacit.*

§3. Verùm hæc, si post moram rei precium crevit, ita obtinent: quod si verò vice versa deterior res facta sit, utroque casu, sive res adhuc extet, sive non extet, æstimatio quantum deterior res facta fuit, in obligationem venit; ideoque si

quis

quis post moram equum morbidum dederit, minimè liberatur, sed ad tempus moræ æstimatio reducitur.

text. in l. 3. versic. in utroq; de tritic. actione.

54. Quod si autem valor rei, qui fuit tempore contractæ obligationis, post moram communi functione decreverit, putà, amphora vini quæ valebat sex ducatos, valeat quatuor aut pauciores, ne & hîc debitori mora sua aliqua ratione commodo sit a, idcirco precium hac in specie non utiq; secundum tempus moræ, sed contractæ obligationis jure æstimatur b.

a. *l. hominem .37. mandati. l. in condemnatione. 133. §. unicuiq; de regul. jur.*

b. *Ita tenet Ias. in l. vinum. n. 18. versic. ex ista communi solutione. si cert. petat. per text. in l. 3. §. si per venditorem, ibi, vel quo venit. de act. emti.*

55. Quartus & ultimus moræ effectus est, quod, si in debito pecuniario ex obligatione bonæ fidei morâ debitor fecerit, ad principalẽ obligationem accessio fiat obligationis ad præstationem usurarum, & quidem duntaxat, non etiam omnis omnino interesse, quod debitor mora non facta cõsequi potuit, veluti si negotiator fuerit, & si solutum fuisset debitum, ex mercibus plus, quàm ex pecunia debita consequi potuit.

Ita habet textus formalis in l. finali. de peric. & comm. rei vend. & tradit latè Molin. in tract. de usur. n. 500. 501. 502. & seqq.

56. Planè hos omnes moræ effectus ex bono & æquo sistit ejusdem cum excusatio, tum purgatio.

l. si servum. 91. §. sequitur. de V. O.

De mora excusatione.

57. EXCUSATUR mora iustæ causæ, ob quam debiti

biti solutio dilata sit, allegatione, cū non omne, quod differendi causa sit, moræ annumerandum sit.

Ita dicitur. in l. sciendum. 22. de usuris.

58. Sunt autem justæ causæ hæ: Si debitor de securitate solutionis sibi prospicere volens, amicos requisierit, idcō non fraudandi causa simuletur.

d. l. sciendum. & l. seq. de usuris.

59. Si Reipublicæ causa abesse subito coactus sit, ut defensionem sui mandare non potuerit, etiamsi postea in vinculis hostiumve potestate esse ceperit.

l. sed et si. 23. eod.

60. Si solutioni quidem moram fecerit, sed ad iudicium & quidem justè ac sine dolo provocarit.

l. si quis. 24. eod. l. qui sine. 63. de regul. jur.

61. Si debitum sit illiquidum, aut per iudicem nondum declaratum ^a, vel alia justa ex causa quis ignoret, quantum solvere debeat ^b.

^a. Mora enim ante liquidationem, & sic in illiquidis non committitur ias. in l. quod te. n. 9. de reb. credit. Bald. & Dd. in l. acceptam. C. de usur. Boer. in consuetud. Bituricensib. tit. du retraits ligna gier. in verbo, Item, si l' acheteur. Andr. Gaill. 2. obs. 19. n. 8. Crav. consil. 89. n. 5. ubi præter alios allegat Bald. in consilio. 461. super primo puncto. vol. 2

^b. text. in l. non potest. 99. de regul. jur.

62. Si debitor per certum & fidelem, prout ei videbatur, nuncium infra statutum terminum pecuniæ am creditori miserit, eamcō nuncius infideliter agens, sicut ei injunctum fuerat, non persolverit.

D

text.

text. in c. *significante. 7. ext. de pignorib.*

63. Si hæres quis debitoris sit, & ei fides non fiat de debito.

l. si quis. 13. & ibi Bartol. depos. Ripa in l. quod te. n. 59. si cert. petat. & ex hoc Menoch. de arbitr. judic. lib. 2. casu 220. n. 51. facit, quod tradit Coler. in tract. de process. execut. par. 1. cap. 10. n. 291. Ratio est, quod is, qui in alterius locum succedit, justam ignorantie causam habeat, an id, quod petitur, debeat. l. qui in alterius. 42. de regul. jur.

64. Si hæres creditoris interpellat, non facta fide se hæredem esse.

Menoch. d. casu. 220 n. 53. per Rip. in d. l. quod te. n. 58. & Tiraq. in tract. le mort á saisi le vif. par. 7. decl. 2. n. 1.

65. Si post mortem creditoris nemo sit, cui solvi possit, ejus enim temporis inculpata mora est.

l. pecunie. 9. §. fin. l. cum quidam. 17. §. si pupillo. de usur.

66. Et deniq; si non habeat potestatem debitor aut facultatem solvendi rem debitam, sed sine dolo, culpa aut affectatione *a*, difficultas aliqua superveniens (quæ enim ab initio statim obligationis inest, excusationem non meretur *b*) impediatur, quo minus possit quid facere, præsertim si omni tempore facere paratus sit *c*.

a. l. 5. si cert. pet. l. cum res legata. 49. de legat. 1. l. fin. §. pen. ad l. Rhod. de jactu.

b. Habet enim hoc casu debitor quod sibi imputet, utpote qui á principio sciebat istam difficultatem subesse, & tamen se obligavit. las. in l. Titio. in pr. n. 13. de V. O. Paris. consil. 76. n. 15. vol. 3. Bellon. lib. 3. supput. cap. 13

c. text. in l. 3. §. 3. de act. em. d. l. cum res legata d. l. fin. §. pen. l. 2. §. si quis iudicio, si quis caut.

67. Sed

67. Sed hoc tamdiu duntaxat tantum, quamdiu durat difficultas, & quidem in obligatione etiam saltem faciendi accipiendum est a: in obligatione autē dandi non aliter, quam si species debeatur b, cum, si quantitas in obligatione sit, difficultas à mora non excuset.

a. d. l. fin. §. pen. ad l. Rhod. de jactu. Bartol. Alex. & communiter Dd. in l. quod te. si cert. pet. Bartol. in l. continuus. 137. §. illud. n. 6. de V. O. Maranta post speculum disput. 7. n. 13.

b. Ias. in l. si ita stipulatus fuero. §. Titius. n. 11. de V. O. Bartol. in d. l. continuus. §. illud. n. 6. per l. cum servus. 39. & d. l. cum res legata. 49. de legat. 1.

c. Bartol. in d. l. quod te. n. 14. si cert. pet. & in d. l. continuus §. illud. n. 6. de V. O. late Ias. in d. l. quod te. n. 29. 32. 33. ubi hanc opinionem communem testatur, & pro ea post alios allegat l. cum filius familiars. in pr. de V. O. & l. mora. §. in bone fide. ide usur. inducendo hoc modo. Nam jure fforum filius familiars nihil habet. l. placet. de acquir. hered. & tamen promittendo quantitatem à mora non excusatur, dictis juribus. Idem Ias. in l. vinum. n. 14. sub quarta ampliatione, si cert. pet. ubi similiter omnes ita tenere asserit.

68. PURGATUR, h. e. emendatur & eluitur mora De mora pur
quasi commissa non esset, præstatione & oblatione. gatione.

Ias. in l. etsi post tres. n. 25. si quis caut. Purgare moram (inquit) est emendare negligentiam ante commissam taliter, quod reus effectualiter constituatur eo in gradu, in quo erat ante moram.

69. Præstatione mora purgatur in obligatione faciendi, si quod debetur post moram effectualiter fiat aut detur, veluti, si ad ædificationem domus obligatus, postquam tantum tempus præterijt, quo potuit facere nec fecit, & sic in mora constitutus, postea ædificet.

D 2

l. si insita

70. Oblatione mora purgatur in obligatione dandi, si debitor creditori ita debitum offerat, ut propterea is in mora (de qua paulò post) constituatur.

l. qui decem 72. §. 1. versic. verum est. de solut. l. interdum. 73. §. Stich. & l. si servum. 91. §. Stichum. de verb. obligat. l. illud. 17. de peric. & comm. rei vend. NOTA. Bartol. in d. §. Stich. & in l. acceptam. n. 1. & 11. C. de usur. Item Aretin. cons. 63. & Ripa in l. si insulam. n. 67. in fine. de V. O. verbalem saltem oblationem ad morae purgationem sufficere volunt. Verum hanc opinionem alii quot rationibus refutat Ias. in l. si ita quis promiserit. §. Seia cavit. n. 17. 18. 19. de V. O. Sanè si quis textus allegatos rectè viderit, inueniet illos loqui de oblatione tam quatenus per eam creditor in mora constituitur, quàm quatenus per eam mora purgatur, & sic quoad hos duos effectus nullum facere discrimen, id quod me etiam movit, ut conclusionem hanc ita conciperem.

71. Sciendum tamen morae purgationem per eisdem geminatae interventum, puta, si duplex sit facta interpellatio, vel interpellatio semel facta, & dies placito adjecta elapsa, impediri.

l. trajectitiae. 21. §. de illo. de oblig. & act. prout ad hoc allegatur à Ias. in l. etsi post tres. n. 21. 22. 23. si quis caut. ubi comprobatur hanc conclusionem duobus similibus. & in l. si insulam. n. 15. & 23. in fine, Item in l. si ex legati causa. n. 19. de V. O. Dissentit Corras. lib. 2. Miscell. cap. 6. n. 10. sed eius fundamentum falsum est.

72. Nec non ut admittatur, quatuor haec conjunctim requiri. Primò ut fiat à Christiano, non à Iudæo.

Ias. in l. etsi post tres. n. 4. si quis caut. & latius in d. l. si insulam. n. 5. de V. O. Felin. in c. multorum. n. 5. de Iud. & Sarac. ubi dicit ita esse consultum, licet ipse dubitet praesertim propter l. judei, ibi, Romano & communi jure utentes. C. de jud. Verum respondet Ias. istam legem procedere duntaxat in materia Iudæis & Christianis & quae proportionabili: materiam autem purgationis non esse ita proportionabilem

portionabilem, cum purgatio moræ admittatur de æquitate. l. si
servum. 91. §. sequitur. de V. O. & æquitas in fidei Christianis, in
Iudæis autem rigor servetur. c. 2. ibi, juris severitate. juncta gl. &
ibi not. ex. de Iud. Ad alterum objectum Felini de exceptione præ-
scriptionis videatur similiter responsio apud Iasonem citato loco.

73. Secundò, ut agatur de jure seu obligatione jam
quæsitæ conservanda, non de jure seu obligatione non-
dum nata de novo acquirenda ⁴³ neq; enim is, qui
(verbi gratiâ) alteri ad dationem vel factum sub
certa conditione, puta, si intra diem certum decem
numerârit, obligatus est, intraq; dictam diem condi-
tionem non adimplevit, purgare post moram potest,
cum non de obligationis jam natæ salvatione (neq;
enim obligatio ante implementum conditionis nasci
ulla potuit) sed novæ acquisitione certare manifestò
depræhendatur. b.

a. Tiber. Decian. consil. 84. prima fronte. n. 19. vol. 2. per l. si ita
quis. 135. §. Seia. de verb. oblig. Bartol. in l. si insulam. n. 34. vers.
nonò quero. & in d. §. Seia. de V. O. & alios, quibus adde Ias. in
d. l. si insulam. n. 20. & 39. & d. §. Seia. n. 26. ubi testatur de com-
muni, & respondet ad quadam contraria, quæ movet Angelus.

b. l. si super. 9. C. de transact. quam ita explicat ex Bart. Alex. Ias. &
Des. Tiber. Decian. d. consil. 84. n. 19. ubi dicit hanc esse commu-
nem conclusionem, prout & attestatur Ias. citato §. Seia. n. 26. ubi
allegat text. in l. Thals. 41. §. intra certa. de fideic. libertat. Idem
Ias. in d. l. si insulam. n. 39. versic. secunda conclusio. ubi limitat uno
modo. Ratio diversitatis est, quia facilius conservatur in esse dedu-
ctum, quam ut de novo quid inducatur. l. patre furioso. de his qui
sunt sui vel al. jur. l. 1. §. casum. versic. Appius. de postul.

74. Planè si placitum aliquod conditionale quidem
sit, sed tamen à pura obligatione incipiat, & conditio
saltem sequatur, purgationi moræ locus meritò relin-
quitur, cum, quo minus obligatio statim orta fuerit,
nihil obstet.

D 3

Ruin.

Ruin. consil. 74. n. 4. & ante eum Alex. in l. insulam. n. 24. de
V. O. & Dec. in d. l. si super. n. 9. C. de transact.

75. Tertium requisitum est, ut integra quoque omnia
sint, h. e. creditoris jus deterius non factum sit, nec
(quod ad iudicis cognitionem remittitur) quapiam
ratione ejus interfit, non aliâs.

*l. si ita quis. 135. §. Seia. in fine, ibi, nec mulieris quicquid propter
eam moram interesset, quod omne ad iudicis cognitionem remittendum
est. de V. O. l. si in lege. 27. §. colonus. ibi. omniaque colono integra
sunt. loc. & cond. l. 2. ibi, si nihil interfit actoris adversarium eo
tempore in jus venisse. de in jus voc. l. etsi post tres. 8. ibi, nec actoris
jus ex mora deterius factum sit. si quis caut. l. si cum dies. 26. §.
fin. & l. seq. ibi, utique nisi eius interfuerit. de arbitr. Et facit duplex
ratio secundum Iasonem in d. l. si insulam. n. 10. de V. O. Prima est,
quia cum purgatio morae super equitate fundata sit. l. si servum. 91.
§. sequitur. de V. O. non videtur equum, si creditor passus est
damnum ex mora rei, quod reus admittatur ad moram purgandam.
Secunda ratio est, quia purgatio morae est quoddam beneficium con-
cessum moroso à jure. Sed beneficium nunquam debet concessum in-
telligi in praedictum alterius. l. nec avus. C. de emancip. liber. c.
quamvis. de offic. deleg. cum similibus.*

76. Si enim (exempli causa) obligatus quis sit ad
aedificationem domus in fundo aliquo, isque in mora fu-
erit, postea autem creditor domum vel voluntarie
vel etiam ex necessitate alienavit a, moram purgare
amplius non potest, cum in hoc jus creditoris sit fa-
ctum deterius, quod amplius ejus non interfit fieri
quid in fundo à se jam alienato b;

- a. Etiam si enim creditor fundum voluntarie alienavit, hoc tamen debi-
tor morosus pro se allegare non potest, ne ex mora sua commodum
aliquod consequatur, contra l. hominem. 37. mand.
- b. Bartol. in l. si insulam. n. 2. & ibidem etiam Ias. n. 12. qui dicit cum
hac decisione Bartoli tenere alios. de V. O.

77. Sanè nisi in obligatione faciendi interesse præten-
sum

sum excedat meram facti æstimationem, mera ipsa facti æstimatio purgationẽ moræ per se non remoratur.

Ita limitat omnia jura, quæ conclus. 75. allegata sunt. Bartol. n. 1. & las. n. 10. versic. secundò contra. in d. l. si insulam. de V. O.

78. Prout indistinctè nec illud, si quod fortè interesse prætendatur ratione amissionis lucri, præsertim in honesti, & cum injuria alterius cessantis, idq; non solum ob id, quod contra æquum & bonum, ex quo purgatio moræ admittitur, sit, cum aliena quem jactura ditari a, sed etiam, quod interesse ejus solummodo videatur, qui damnum passurus est, non ejus qui lucrum factururus esset b.

a. *l. nam hoc natura 14. de condict. ind. & text. in terminis in c. suam ad nos. 9. de penis. c. locupletari. 48. de reg. jur. in 6. & l. jure nature. 206. ff. cod.*

b. *Vt dicitur in l. si is cui commodata. 73. §. 1. de furt. quem text. ad propositum allegat Tiber. Decian. d. consil. 84. n. 23. vol. 2. ubi dicit, cum conclusione hac tenere Flor. in l. si quis servum. de act. emti. Io. de Plat. in l. 1. C. de colon. Ill. lib. 11. Rebu ff. n. 16. Bolog. n. 116. & Alciat. cap. 12. in l. unica. C. de sentent. quæ pro eo quod inter. profer. & Signorol. consil. 31. n. 12. in fine.*

79. Deniq; ut moræ purgatio admittatur, requiritur quartò etiam; ut fiat ea intra modicum tempus a, arbitrio boni viri qualitate omnium circumstantiarum inspecta moderandum b, & quidem, si quod in obligatione versatur momentaneum sit, ut numeratio pecuniæ, totum ante illud adimplendo, sin verò non sit momentaneum, ut est fabricatio domus, aut alterius operis, saltem inchoando c.

a. *l. si ita quis. 135. §. Scia. ibi, interposito modico tempore. & ad finem, ibi, si non multò post. de V. O. l. si in lege. 27. §. colonus. ibi, quod si paucis diebus prohibuit. loc. & cond. c. 3. ibi, si sibi celeri satisfactione non providet. & c. 4. ibi, nisi celeri satisfactione sibi*

sibi consulere postmodum studuisset. ex. eod. Et per hos textus restringenda sunt omnia jura, quæ indistinctè volunt, moram usq; ad litis contestationem purgari posse, ut scilicet intelligantur, si litis contestatio fiat post breve tempus. Vide Ias. in l. si insulam. n. 13. de V. O. & exempla apud eundem in d. §. Seia. n. 9. 10.

- b. d. §. Seia. in fine. pulchrè Ias. in l. in emphyteuticarijs. n. 84. C. de jure emphyt. & in §. bonæ fidei. n. 82. Instit. de act. Dec. consil. 138. n. 7. Paris. consil. 108. n. 44. vol. 1. Menoch. de arbitr. jud. lib. 2. casu. 7. NOT A quod arbitrium judicis hoc casu adeò ex bona fide & æquitate boni viri regulari debet, ut si nimis rigorosum sit, appellari ab eo possit, ut tradit Tiber. Decian. consil. 84. n. 22. vol. 2. ex Fel. in c. exceptionem. n. 4. versic. quod intellige. de except. Rip. in l. si insulam. n. 36. de V. O. & gl. in c. super his. in verbo, arbitrio. de accusat. NOT A quoq; quod ex æquitate Canonica purgari mora quandocunq; potest, si credendum est Doctoribus, quos allegat Decian. d. consil. 84. n. 26. vol. 2. quibus tamen obstare inevitabiliter videtur. d. c. 3. & c. 4. ext. de loc. in verbo, celeri satisfactione.
- c. Ias. in d. l. si insulam. n. 6. per illum textum, ponderando dictionem, te facientem, item, si ædifices, quarum utraq; denotat rem, prout est in fieri. Et ita quoq; tenent Castr. Cum. Alex. & alij ibidem attestante eodem Ias. d. n. 6.

80. Mora namq; parva, veluti, unius aut aliquot dierum, non æstimatur a, cum in mora modici temporis magnum detrimentum esse non soleat b.

a. l. si in lege. 27. §. colonus. & ibi gl. verbi, mora minuet. loc. & cond. l. sed etsi. 17. de constit. pec. l. si cum dies. 26. in fine. de recept. arbitr.

b. l. si debitori. 21. de judic.

81. Planè licet debitor intra tempus sit, quo purgari mora posset, pro purgata tamen ea quoad ipsius commodum & favorem non habetur; ideoq; si species debita casu fortuito interim pereat, minimè liberatur. Et hætenus de mora debitoris.

Ias. in

Ias. in l. si insulam. n. 37. & in l. si ita quis promiserit. §. Seia. n. 19
de V. O. per l. sancimus. §. pen. C. de fide iuss. quæ est ad hoc unica
& singularis in jure secundum Bald. in c. capitulum S. Cruces. col.
pen. de rescript. & Paul. de Castr. in l. quod te. si cert. pet. Facit ap-
perta ratio, quod aliàs debitori mora sua non nocitura foret. contra
c. mora. de regul. jur. in 6.

82. MORA CREDITORIS est, quæ fit à creditore De mora crea-
debitum oblatum recipere recusando. ditork.

l. si servum. 91. §. sequitur. de V. O. l. illud. 17. de peric. & comm.
rei vend. l. si mora. 10. sol. matrim. l. si soluturus. 39. & l. creditor.
102. in pr. de solut. l. Celsus. §. fin. de arbitr.

83. Si enim debitor id, quod solvere tenetur, solvere
paratus sit, & ad hoc se creditori vel ipse, vel etiã tertius
pro ipso offerat, creditor autem solutionem accipere
recuset, hoc ipso in mora hic, etiam cū oblatio semel
tantum facta est b, constituitur c, modò tamen sequen-
tia quoq; conjunctim interveniant.

a. Bartol. in l. qui decem. 72. §. 1. n. 2. per illum text. de solut. & in l.
cum & postliminij. 6. etiam per illum text. C. de capt. & postlim.
revers.

b. Ias. in l. qui Romæ 122. §. Seia. n. 26. de verb. oblig. ubi dicit, textus
qui obstare videantur, de facti contingencia loqui, à qua arguere non
liceat, nisi se legislator in ea fundet. Idem tenet Bartol. in l. de pupilo
lo. 5. §. si quis ipsi pratori. n. 6. de no. oper. nunciat. Neguz. in
tract. de pignorib. par. 2. memb. 3. part. 5. princip. n. 30. Et faci-
unt huc, quæ supra dicta sunt de unica interpellatione. Notandum
tamen, quod neoterici requirant, quod debitor in oblatione non cesset,
per d. l. qui Romæ. 122. §. Seia. ubi non, ut antiqui Codices, legunt
(etsi non cessasset) sed (si non cessasset) secundum Pandectas Floren-
tinas. Anton. August. lib. 1. emendat. cap. 3. Coras. lib. 2. Miscell.
cap. 7. n. 8.

c. Dictis legibus, & Novella 91. §. illud quoq; collat. 7. constit. 5. ubi
dicitur, qui dare voluit, dum perceptionem recusat is, qui suscipere
postulatur, proximus est danti.

E

84. Ac

84. Ac primò quidem, ut fiat congruo loco & tempore *a*; nisi forte debitor incongruo loco aut tempore offerens, non solum debitum principale, sed etiam omne interesse congruum & verisimile, quod ratione loci aut temporis incongrui prætere creditore potest, simul offerat *b*.

a. *l. si soluturus. 39. de solut. l. ob signatione. 9. C. eod. l. qui Romæ. 122 de V.O. Exemplum loci incongrui est, si oblatio fiat creditori peregrinanti, vel in loco non convento aut solutioni destinato. gl. in d. l. qui Romæ. in verbo, obtulerit. & not. Salicet. in l. acceptam. oppos. 3. C. de usur. Temporis incongrui exemplum est, si oblatio fiat ante tempus adjectum solutioni favore creditoris. l. item illa. in pr. & ibi gl. de constit. pecun. l. si ita relictum. §. Pegasus. de legat. 2. Item, si fiat eo tempore quo creditor sequitur furus familiare. arg. l. 2. de in jus voc.*

b. Bartol. in d. l. qui Romæ. 122. in pr. n. 2. arg. l. fidejussor. 15. de do. except. & est communis opinio Doctorum, ut testatur Ias. d. l. qui Romæ. 122. in pr. n. 14. 15. 16. 17. ubi latissimè vide. Neguz. in tract. de pignorib. d. par. 2. tertij membri quintæ part. princip. n. 9. versic. intellige tamen prædicta.

85. Deinde ut oblatio sit pura, nec conditionem aliquam extrinsecam, per quam à creditore tale quid, ad quod jure non tenetur, fieri exigatur, & sic quæ non sit de natura actus (intrinseca enim & quæ per se tacitè inest *a*, nihil impedit *b*) contineat *c*.

a. exempli causa, si emtor precium offerat venditori sub conditione, si res vendita ipsi tradatur.

b. Ratio est, quod conditio quæ tacitè inest actui, si exprimat, actum conditionalem non facit. l. qui libertis. & ibi Ias. n. 2. de liber. & posth.

c. Ita tradit Neguz. citato loco n. 10. 11. 12. per Bald. in l. acceptam quest. 4. C. de usur. Alex. consil. 26. viso & diligenter. col. ult. in versic. quintò quia. vol. 6. Et rationem, quod actus purus dicatur diversus ab actu conditionali. l. 2. §. si quis simpliciter. de verb. obligat. & quod qualitas diversa censerit faciat rem omnino diversam. d. §. si quis simpliciter.

86. Præter

86. Præterea, ut fiat de toto & integro debito a, casibus tamen illis, in quibus particularis solutio admittitur, exceptis b.

- a. d. l. qui Romæ. 122. ibi, integram summam. l. si ita quis 135. §. Scia. ibi, universam pecuniam. de V. O. l. tutor. 41. §. 1. de usur. l. etiam. 27. l. qui sibi. 33. §. 1. de solut.
- b. De quibus vide Ias. & Dd. in l. quidam existimaverunt. si cert. pet. & Neguz. citato loco n. 19. usq; ad n. 26.

87. Item ut fiat non solum de toto debito principali, sed etiam de interesse a: & quidem specialiter, non generaliter, offerendo nimirum se ad omnia, ad quæ de jure quis teneatur; nisi generalitas hæc vel ad certum quid restringatur, vel non nisi in una specie verificari possit b.

- a. Bartol. in l. sed etsi alia. 17. n. 2. de constit. pec. latius Bald. in l. acceptam. oppos. 6. & quest. 17. C. de usur. & in l. 1. C. de act. emti. quest. 7. & duabus seqq. ut notat additio ad Bartol. in d. l. sed etsi. Neguz. loco quo prius. n. 18. versic. tu ultra eos amplia.
- b. Neguz. sepe allegato loco n. 16. per ibi late adducta.

88. Adhæc quoq; ut fiat præsentis, non absentis.

l. qui decem. 72. §. idem responsum, ibi, non enim obtulisse eum propter absentiam videri potest. de solut. & liberat.

89. Et tandem ut realis etiam sit, h. e. ut debitor offerens non simpliciter habeat pecuniam in marsupio, sed ut pecuniam coram testibus quoq; extrahat de marsupio & numeret, vel etiam, ut prius coram testibus de marsupio extractam & numeratam, posteaq; in marsupium iterum repositam offerat, quò scilicet constare possit, quid & quantum oblatum sit, & an justam creditor recusandi causam necne habuerit, cum facile pars duntaxat debiti in marsupio esse potuerit.

E 2

Bartol.

Bartol. in l. cum servus. §. 1. n. 3. Et ibi etiam Alex. de condit. Et demonstrat. Ferrariens. in forma lib. quo agit. ad poen. comp. in gl. verbi, legitime. n. 2. Alex. consil. 105. n. 41. vol. 3. Et consil. 130. n. 11. Et ibi Carol. Molin. in verbo, offerre. Capic. in decis. Neapol. decis. 19. n. 2. Rol. à Valle consil. 53. n. 34. cum seq. vol. 1. Ripa in l. si insulam. n. 68. de V. O. eleganter in utramq; partem Tiraq. in tract. de utroq; retr. §. 4. gl. 6. n. 19. cum seq. Cassan. cons. 41. refert Et sequitur Laurent. Kirch. in thes. comm. opin. tomo 2. in littera O. mibi fol. 15. col. 3. Junge addit. finalem Alex. ad Bartol. in l. acceptam. 19. C. de usur.

90. Vtiq; si res debita ejusmodi sit, ut ad creditorem perferri non possit, puta, res immobilis, equus, aut aliud quod animal, verbalis oblatio, h. e. ut debitor verbis saltem offerat se paratum esse solvere vel prestare, sufficit a, modò tamen solutionem verè quoq; paratam habuerit non aliàs b.

a. Bartol. in l. si mora. n. 5. 6. sol. matr. gl. 1. in l. acceptam. 19. Et ibi etiam Bartol. n. 3. Et Bald. in oppos. 2. C. de usur. A Emil. Ferret. in tract. de mora. n. 28. ubi dicit, leges quæ pro hac distinctione afferantur, nempe l. fundus. de rescind. vendit. Et l. prator. §. si paratus. de no. oper. nunciat. eã non probare, æquissimam tamen ipsam distinctionem esse, Et à communi consensu receptam, à qua cur discedatur nulla causa sit. Nota tamen, quod quidam in equo requirant depositionem, quos refert additio ad Bartolum in d. l. acceptam. sub littera e. Item quod Ferret. citato loco velle videatur, quod oblatio realis etiam specierum Et animalium secundum suum genus fieri debeat.

b. Ita limitat Bald. in d. l. acceptam oppos. 1. C. de usur. referente Neoguz. in tract. de pignorib. d. par. 2. memb. 3. part. 5. princip. n. 3.

91. Sufficit quoq; indistinctè verbalis oblatio, perindeq; id quod realis operatur, si creditor, cui verbis offertur, solutionem acceptare se nolle, justam causam non habens (si enim justam recusationis causam habeat secus est a) expressè dixerit, cum etiam si hoc casu
realem

realem debitor facere vellet oblationem, frustratoria ea futura sit b.

- a. Anton. Gabriel. Rom. lib. 3. comm. conclus. tit. de solut. & liberat. conclus. 8. n. 3. per Claud. in l. si mora. col. 3. sol. matrim. & Grat. consil. 93. col. fin. vol. 1. quibus adde Ias. in l. si ita quis promiserit. §. Seia. n. 19. versic. postremò. in fine. de V. O. per rationem, quod is qui habeat justam recusandi causam, non possit dici in mora, cum mora sit culposa dilatio, item, dolus dicatur, qualibet autem causa à dolo excuset. Textus est in terminis in l. sed etsi. 17. ibi, nec ulla justa causa fuit non accipiendi. de constit. pec.
- b. Boër, decis. 124. Capic. decis. 19. Tiraq. de retr. convent. §. 4. gl. 1. n. 21. Ruin. consil. 113. vol. 1. ubi magis communem dicit. Socin. cons. 199. lib. 2. Raph. Fulg. Paul. de Castro & Alex. in l. qui Romæ. in pr. de V. O. & alij quos refert Anton. Gabriel. d. conclus. 8. de solut. & liberat. n. 1. Atq; ita tenendum quoq; putat Anton. Neguz. d. part. 2. mem. 3. part. 5. princip. n. 7. licet contra disputet Ias. in d. l. qui Romæ. in pr. n. 9. 10. 11. Sed questionis est, quid de eo dicendum, qui ad oblatam solutionem tacet, an censeatur nolle recipere? Relati à Gabriel. d. conclus. 8. n. 2. tenent quod non: contrarium tenet Bart. in l. prætor ait. 20. §. si quis paratus. in fine. & §. hoc interdictum. n. 2. de no. oper. nunciat.

92. Idem dicendum, si debitum quoad sui quantitatem non est in totum liquidum, sed pro parte obscurius, ut quia in rationis intricatioris redditione consistit: oblatione enim reali partis liquidæ factâ, quoad partem illiquidam alia quàm oblatio verbalis & hinc non est necessaria, veluti, quod debitor coram iudice interpellet creditorem, ut deputetur quis ad calculandum rationes & in solidum reducendum b.

- a. Si enim incertum sit, an debeatur de jure, offerens nullo modo liberatur, cum dubitans de jure peritiores possit consulere, ut firmat Corn. in consil. 84. in litera F. vol. 4.
- b. l. si residuum. 5. C. de distract. pig. quam ita intelligit Bartol. in l. creditor. n. 4. ff. eod. Etsi autem pro residuo obscuro velit fidejussorem offerri. l. 5. in pr. & l. servus 34. in fine. de sta. lib. locum tamen hoc

E 3

men hoc

men hoc saltem habet, quando debitor est inops aut suspectus, non aliis, ut ex Alex. declarat citato loco Neguz. n. 4.

93. Porrò oblationis à debitore secundum dicta factæ, & à creditore recusatæ (post factam enim oblationem si creditor in continenti se ad recipiendum paratum esse declaret, debitorq; realiter statim non solvat, oblatio omnis evanescit, nihilq; operatur a) effectus primus est, quod per eam debitor moram præcedentem purgat & extinguit b: cum moram fecisse videri non possit, creditore posteriorē moram faciente c.

a. Bartol. in l. creditor. 13. n. 5. versic. sed ad hoc est remedium. de distract. pignor. Neguz. sepe relato loco n. 8.

b. l. interdum. 73. §. Stich. & l. si servum. 91. §. sequitur. de V. O. l. illud. 17. de peric. & cōm. rei vend. Bartol. in l. accepta. 19. n. 3. C. de usur.

c. l. si per emptorem. 53. de act. emt. & vend. l. illud sciendum 17. de peric. & comm. rei vend.

94. Ideoq; hoc casu, quando per creditorem, quò minus solutio fiat, stat, debitori ultima & postrema saltem mora a, & quidem ea duntaxat, quam committit post interpellationem judiciale, ac litem super ea contestatam (ad tempus enim usq; judicij creditori moroso frustratio sua nocet) damnosa est b, dummodo tamen etiam à recusatione dolus abfuerit.

a. d. l. si per emptorem. d. l. illud sciendum. l. quod si. 16. de ju. dot. l. prætor ait. 20. §. aliquando. quem ad hoc magnos Doctores allegare ait ibidem las. de no. op. nunc. d. l. si servum. 91. §. sequitur. & ibi las. notat. n. 6. de V. O.

b. Ita intelligendi sunt allegati jam textus ex l. sed etsi alia. 17, ibi, ut factum actoris ad tempus usq; judicij ipsi noceat. de constit. pec. per quã expressè hoc ibidem tradit Salicet. & in l. si pacto quo. C. de pact. las. in l. vinum. n. 16. versic. tertio principaliter limita. si cert. pet. & latius idem las. in l. si ex legati causa. n. 17. de V. O.

95. Si enim creditor oblationem ritè sibi factam dolosè recusarit, putà, quia sciebat debitorem tum pecuniam paratam habere, posteaq; cum sciret debitorem eandem

eandem expendisse, ampliusque in numerato non habere, ab eodem petierit, ex dolo hoc damnum aliquod non debet sentire debitor.

d. l. si per emptorem. 53. in fine. juncta gl. singulari ibidem in verbo, dolo fecit. de act. emti.

96. Singulare est, quod Respublica, si quid alicui debeat, isque recipere recusarit, in mora aliqua, quæ tanquam postrema ipsi noceat, constitui ulterius non potest, sed quod hoc casu in totum liberatur, nihilque omnino dare creditori ejusmodi amplius tenetur.

l. fortissimi. 6. et ibi Bartol. et l. seq. C. de erog. milit. ann. lib. 12. quæ secundum magis communem opinionem ita intelliguntur, quod nempe procedant specialiter circa Rempubl. ut testatur Ias. (licet ipse se contra disputet) in l. prætor ait. §. aliquando. n. 2. et 3. de no. oper. nunciat. et in l. si servum Stichum. §. sequitur. n. 7. versic. secundò limita. de V. O. ubi refert Alexandrum dicentem, quod qui nesciret dictas leges, de facili responderet contrarium.

97. Quia autem ultima saltem, ut modo ostensum, mora nocet, consequens est, ut creditore in mora constituto periculum interitus tam quantitatis quam speciei debitæ ad ipsum, non debitorem pertineat, cum æquum non sit teneri eum pecunia amissa, aut specie peremta, qui non teneretur, si creditor accipere voluisset, eaque propter pro soluto id, in quo accipiendo creditor moram fecit, esse oporteat.

text in l. qui decem. 72. de solut. l. semel. 27. soluto matrim.

98. Alter moræ creditoris effectus est, quod post eam attenditur æstimatio quanti minimi: verbi gratia: Si ego tibi decem modios debeam, quos die debita emissem pro decem ducatis, eos autem legitimè oblatos recipere nolueris, postea verò valor frumenti ita accreverit, ut non nisi pro quindecim ducatis modios illos possim emere, quinque ducatos precij post moram ad aucti rectè in debiti solutione detraho: sicut e-

nim debitori, ita & creditori frustratio sua prodesse aliquo modo non debet b.

a. Bald. in l. hominem. 37. mand. Cremens. singul. 96. las. in l. vinum n. 8. si cert. petat.

b. d. l. hominem. 37. mand.

99. Deniq; operatur & hoc oblatio debiti legitima á creditore non acceptata, quod, ubi aliás debitor ante eam de casu fortuito tenebatur, putà, si sit debitor generis, á casus illius fortuiti præstatione liberetur, nec non culpæ levissimæ, & solum teneatur de dolo, & culpa lata ac levi: ubi autem tenebatur de dolo, lata & levi culpa, liberetur á levi, & teneatur solum de dolo & culpa lata b.

a. Bartol. in l. acceptam. 19. n. 3. C. de usur. & in l. si mora. 10 n. 11. 12. sol. matrim. quam opinionem in puncto juris sustineri posse probat Alex. in addit. ad Bartol. in l. qui decem. 72. de solut. ubi sibi contrariis dicit, hoc casu debitorem teneri de omni culpa.

b. Bartol. in d. l. acceptam. 19. n. 3. C. de usur. & d. l. qui decem. n. 1. de solut. ubi jubet hoc perpetuo mente tenere.

100. Obtinent autem effectus hi non tantum eo in casu, cum in mora accipiendi est solus creditor, sed & cum simul in mora primùm est ipse debitor, ut putà, si debitor se dare, & creditor recipere se nolle asserat: Etenim si tam per debitorem quam creditorem stet, quo minus quid detur aut fiat, perinde est, quasi per solum creditorem stetit, cum nihilominus & hinc locus sit rationi illi, quod nimirum videri non possit per debitorem creditori mora facta esse, ipso creditore posteriore moram faciente. Atq; hæc de mora notasse nunc sufficiat.

text. in l. si & per emptorem. 53. de act. emt. & vend. & in l. illud. 17. de peric. & comm. rei vend.

F I N I S.

delle

vinum

ma á
ante
r ge
r, nec
o, &
ata &
dolo

n. 11.
probat
ontra

m. n. l.

n cas
ed &
itá, si
erat
stet,
er so
ic lo
it per
e pos
otasse

l. illud.

AC

Te 446

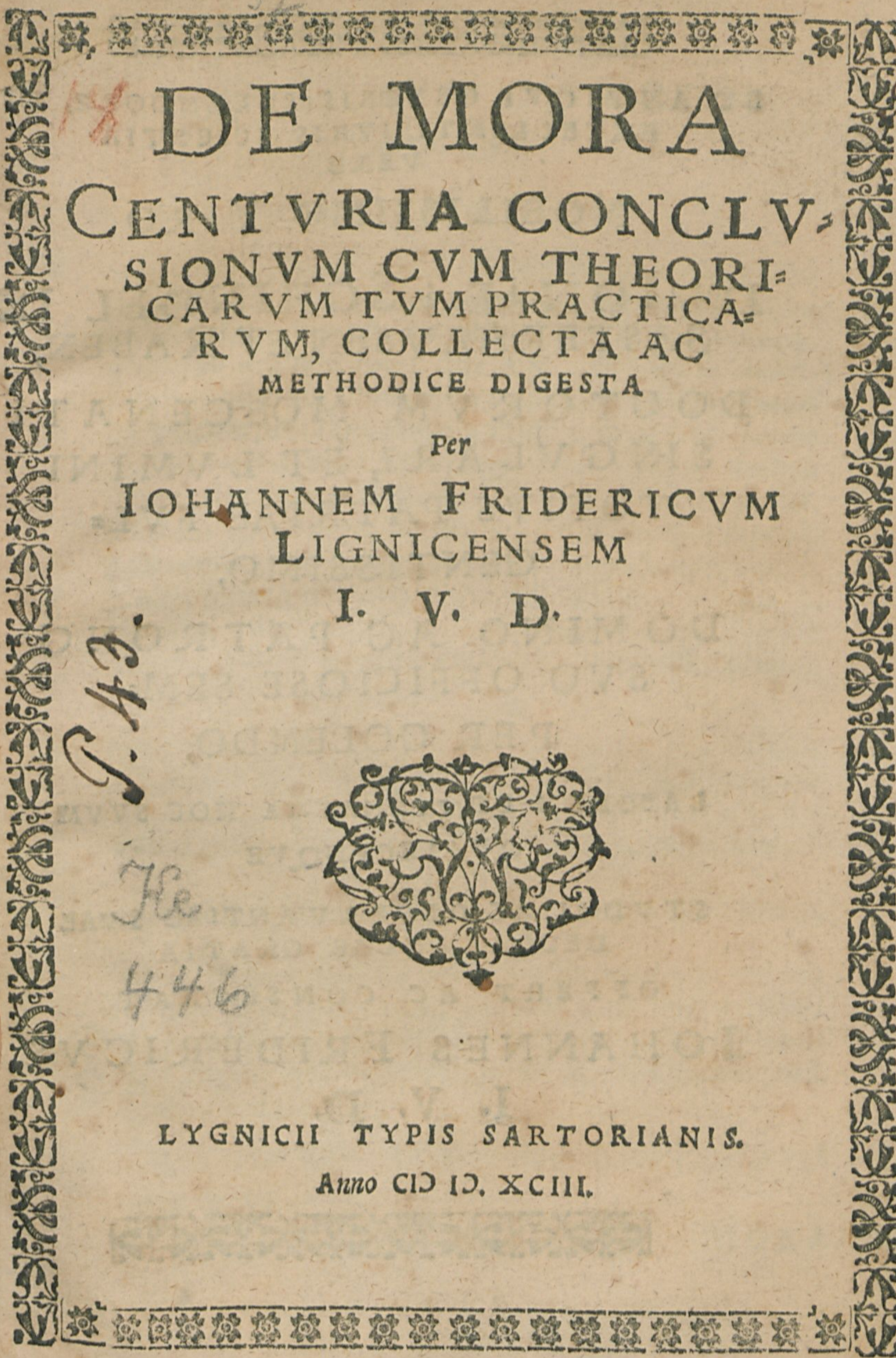
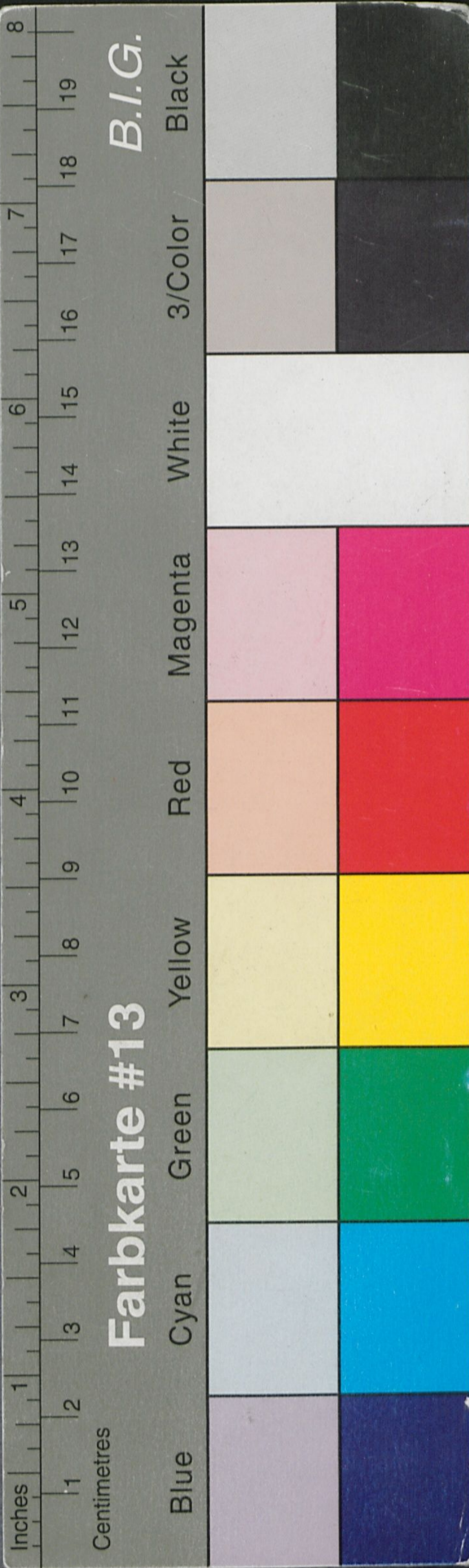
ULB Halle 3
004 974 549

+

37
18 DE MORA
CENTVRIA CONCLV-
SIONVM CVM THEORI-
CARVM TVM PRACTICA-
RVM, COLLECTA AC
METHODICE DIGESTA

Per
IOHANNEM FRIDERICVM
LIGNICENSEM
I. V. D.

P. A. 3.
He
446

LYGNICII TYPIS SARTORIANIS.
Anno MDCCCIII.

+19
O. 19.
20. num. 20.

KONFRIET
UNIVERS.
ZVHALLE

